

implementation. The text of the legal norm is often insufficient to obtain all the information contained in it.

The interpretation of legal norms or the interpretation of words and expressions used in legislative acts are characteristic of all legal systems. The interpretation is related to the textual expression of the legal norm, the need for its formal and logical analysis, legal principles and norms that are in a systemic unity with it.

Conclusions. The principles of legal interpretation are the basic principles, starting points of legal interpretation and, at the same time, its independent object. This is a complete-interrelated system, the application of which in aggregate allows for official and unofficial interpretation of legal norms at a high level. In view of the above, it is worth maintaining a balance of constitutional values and the interpretation of legal norms. The principles of interpretation of legal norms are part of the "hermeneutic circle" because they shape the understanding of the interpreter.

Keywords: principles of interpretation, legal interpretation, legal interpretation activity, legal technique, rule of law, legal regulation.

DOI: 10.33766/2524-0323.100.46-56

УДК: 341.231.14

Янчук Н. Д., кандидатка юридичних наук, доцентка, професорка кафедри теорії та філософії права Одеського державного університету внутрішніх справ (м. Одеса, Україна)

e-mail: yanchuknd@ ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-0491-0995>

ПЛЮРАЛІЗМ РОЗУМІННЯ ЮРИДИЧНОЇ ПРИРОДИ ОСВІТЬНОГО ПРАВА

У статті порушено питання про юридичну природу освітнього права.

На сучасному етапі освітнє право є галуззю законодавства, яка найбільш активно розвивається, що спричиняє нові виклики для правової науки і практики. У відповідь на ці виклики формується освітнє право, яке потребує правового аналізу як із позиції теорії, так і з практичної точки зору. У вітчизняній юридичній літературі не сформовано єдиного підходу до розуміння правової природи освітнього права, а тому виникає необхідність дослідити його як нове явище.

У статті акцентовано увагу на тому, що трансформація поглядів відносно природи освітнього права пройшла тривалий шлях від повного його несприйняття, коли вважалось що це лише підгалузь у рамках адміністративного права, до спроб обґрунтування освітнього права як самостійної галузі права.

Здійснено аналіз різних підходів щодо визначення юридичної природи освітнього права, а саме як: підгалузі адміністративного права; комплексної галузі права; нормативно-правового масиву; самостійного напрямку наукових досліджень; навчальної дисципліни; спеціальної частини інформаційного права.

Особливу увагу приділено висвітленню сильних і слабких позицій представників різних напрямків в обґрунтуванні статусу освітнього права. Акцентовано на тому, що жоден із прихильників виокремлення освітнього права як самостійної галузі

права, не довів та не показав, чому питання правового регулювання освітніх відносин варто розглядати поза адміністративним правом.

Наголошено на необхідності включення до навчального плану окремого курсу «Освітнє право» в педагогічному секторі освіти та при навчанні в аспірантурі. При тому мова не йде про формування уніфікованого підходу до викладання навчальної дисципліни «Освітнє право». Предмет та система навчальної дисципліни має визначатися цільовою аудиторією, а також сучасними тенденціями розвитку освіти.

Ключові слова: право, освіта, освітнє право, галузь права, навчальна дисципліна, освітнє законодавство.

Постановка проблеми. У юридичній літературі залишається дискусійним питання відносно природи освітнього права. Незважаючи на те, що останнім часом в арифметичній прогресії зростає кількість наукових досліджень, присвячених освітньому праву, питання природи освітнього права залишається малодослідженим. Розгляд різних підходів дає можливість заповнити дану прогалину, а також викласти власну точку зору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями теорії освітнього права займалися вітчизняні і зарубіжні вчені, зокрема: Б. Андрусішин, Р. Валєєв, Н. Давидова, Г. Дорохова, Р. Жолобчук, О. Кірімова, Н. Пігасова, В. Сирих, Е. Суханов, В. Філіпова, В. Шкагулка, Ф. Ягофоров та інші. Проте наразі в сучасній адміністративно-правовій науці відсутній єдиний підхід до визначення сутності освітнього права, що й зумовило актуальність дослідження.

Формулювання цілей. Метою статті є здійснення комплексного аналізу основних підходів до статусу освітнього права. Не претендуючи на всебічний аналіз основних підходів до природи освітнього права, зупинимось лише на деяких точках зору, що домінують у юридичній літературі.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні в сучасній науковій літературі склалося декілька підходів відносно природи освітнього права, котрі не відрізняються внутрішньою єдністю. Серед різноманіття думок, що висловлюються в науковій літературі, освітнє право розглядається як: комплексна галузь права; нормативно-правовий масив; підгалузь адміністративного права; самостійний напрям наукових досліджень; навчальна дисципліна та навіть як підгалузь спеціальної частини інформаційного права.

Розглянемо кожен зі згаданих позицій.

Історично першою позицією, що отримала широке розповсюдження, є розуміння освітнього права як підгалузі адміністративного права. Прихильники входження відносин у сфері освіти в поле адміністративного права апелюють до історії та традицій правової науки. Так у дореволюційній правовій науці відносини, що відносилися до просвітництва, традиційно входили в науку поліцейського права; їх визначали як особливу, самостійну частину адміністративного права, котре регулювало відносини в системі освіти лише з позиції держави як управляючого суб'єкта, що делегує частину своїх владних повноважень різним уповноваженим суб'єктам у сфері освіти.

За радянських часів освітнє право розглядалось як підгалузь адміністративного права. Поштовхом до дискусій із приводу природи освітнього права стали

ідеї вторинних комплексних утворень у системі права та законодавства. Так перед прийняттям Основ законодавства про народну освіту СРСР та союзних республік у 1973 році В. Чиквадзе та Ц. Ямпольська звернули увагу на готовність адміністративного права до виокремлення нових галузей, зокрема освітнього права, оскільки вже тоді виділялась специфіка правовідносин системи народної освіти, котрі характеризувались ними як адміністративно-правові відносини «горизонтального типу». Подібну точку зору висловлювала і Г. Дорохова. На думку вченої, незважаючи на те, що освітні відносини регулюються адміністративно-правовими нормами, вони не мають управлінського характеру, а відповідно, не можуть регулюватися методами адміністративного права, це адміністративно-правові відносини особливого типу. З одного боку, це «класичні» вертикальні відносини влади-підпорядкування, що носять організаційний характер, а з іншої – відносини «горизонтального типу» – педагогічні [4, с. 37].

Це стало поштовхом до численних дискусій із приводу природи освітнього права. Позиції, що освітнє право є підгалуззю адміністративного права, дотримуються ряд юристів, котрі посилаються на пануючу в дореволюційному праві точку зору, яскравим представником якої був М. Владимирський-Буданов. Видатний учений розглядав освітнє право як особливу самостійну частину адміністративного права, виокремлював предмет – конкретну діяльність держави по створенню умов для ефективного функціонування освітніх закладів [2].

Прихильники даної позиції, розглядаючи питання природи освітнього права, звертають увагу на те, що адміністративне право не може охопити все різноманіття суспільних відносин у системі освіти, залишаючи їх освітньому праву, але наявне, коли мова йде про регулювання загальних питань. Водночас, провідні учені в області адміністративного права, визнаючи за освітнім правом можливість самостійного функціонування, тим не менш, не розглядають питання про виділення його в самостійну галузь права.

Прихильниками іншої позиції відносно природи освітнього права виступають О. Іваній, Т. Корж-Ікаева, М. Сирих, В. Філіппова, В. Шкагулла та ін. Ці вчені розглядають освітнє право як самостійну галузь права, що має свій предмет і специфічний метод правового регулювання. Вони ратують за необхідність виділення освітнього права як галузі права, причому не самостійної, а комплексної, оскільки, на їхню думку, «уже сама природа та специфіка відносин, що складаються у сфері освіти, дають всі необхідні та достатні підстави для виділення освітнього права як уже цілком сформованої правової галузі, що має комплексний характер» [9, с. 92].

Прихильники даної позиції наводять наступні доводи з приводу доцільності виділення освітнього права як галузі права: по-перше, сучасний рівень розвитку правової та освітньої систем в багатьох сучасних демократичних державах; по-друге, різке кількісне зростання та ієрархічне ускладнення нормативно-правового масиву, що регулюють освітні відносини; по-третє, виключна значимість освіти, як соціального інституту в нашу епоху, і ряд інших факторів та умов, котрі об'єктивно призводять не лише до визнання та обґрунтування можливості, але й необхідності виділення освітнього права як комплексної правової

галузі, що посідає важливе місце як у правовій системі суспільства в цілому, так і в системній побудові самого права [5; 6; 11].

Розвиваючи дану позицію, О. Іваній наголошує, що «освітнє право можна визначити як галузь права, котра регулює суспільні відносини в області навчання, виховання, професійної, наукової, суспільно-культурної підготовки громадян України». Крім того, автор визначає комбінацію методів правового регулювання (метод автономії та рівності сторін, метод вільного волевиявлення, метод субординації), власний понятійно-категоріальний апарат (державний освітній стандарт, освітня програма, навчальний план, освітній процес, форми отримання освіти, освітні рівні, тип і види освітньої установи, державна акредитація освітніх установ) [5, с. 55].

Т. Корж-Ікаєва вказує, що «освітнє право – це галузь права, система правових норм, що регулюють відносини стосовно організації та здійснення освітнього процесу між:

- суб'єктами освітньої діяльності різних держав щодо визнання різних інститутів освіти;
- органами державної влади і суб'єктами освітньої діяльності (щодо створення, управління, ліцензування, атестації, акредитації, матеріального і фінансового забезпечення діяльності тощо);
- освітньою установою і споживачами освітніх послуг (учнями, батьками, суспільством)» [6, с. 453].

Прихильники визнання освітнього права як комплексної галузі права оперують тим, що «норми, включені в її предмет, одночасно залишаються у своїх галузях права, таких як конституційне, трудове, цивільне, фінансове, адміністративне та ін. Ядро освітнього права – педагогічне право» [11, с. 55].

Дискусії з приводу існування комплексних галузей права, й освітнє право не є виключенням, нівелюються, у межах ретроспективного підходу. Як зазначено у юридичній літературі, законодавство, як і право, виступає засобом регуляції суспільних відносин, має свою історичну проєкцію і в міру накопичення законодавчого масиву структурується та систематизується. В основі систематизації законодавства лежать генетичні, структурні та функціональні зв'язки, котрі піддані в різні періоди глибоким змінам, що тягнуть і якісні зміни в правовому регулюванні певної сфери суспільних відносин [10, с. 176].

На основі аналізу літератури можна дійти висновку, що статус самостійної галузі освітнього права піддається сумніву, головним чином, на підставі наступних аргументів.

По-перше, наявність у сфері освіти широкого різноманіття правових відносин, що регулюються різними галузями права, свідчить про відсутність самостійного предмету галузі, а відповідно, про відсутність потреби в специфічному методі правового регулювання.

По-друге, наявність значної кількості нормативно-правових актів, що регулюють освітні відносини, так само як і кодифікація освітнього законодавства, не є приводом для утворення нової галузі права.

По-третє, у сучасній класифікації галузей права освітнє право як самостійна галузь права не відображається, що свідчить про відсутність самостійного наукового формування.

По-четверте, відносини у сфері освіти регулюються переважно нормами адміністративного права, що пов'язане нерозривністю відносин між державою та громадянами в процесі здобуття освіти.

Відносно іншої позиції, освітнє право розглядається як нормативно-правовий масив. Серед прибічників цієї теорії слід назвати С. Курова, котрий вважає, що в якості основи освітнього права виступають норми, котрі регулюють педагогічні відносини, які позначені вченим як освітньо-правові. Їх відмінність від педагогічних норм полягає в тому, що вони обов'язково «узаконені» певним нормативно-правовим актом, одночасно як педагогічні норми випливають із цілей навчання і виховання, з їх форми, змісту, методики, технології, самої природи педагогічної діяльності, визначаються законами і закономірностями педагогіки і психології [7, с. 105].

Так деякі автори скептично відносяться до пізнавальних можливостей освітнього права, зазначаючи при тому, що «освітнє право» є суто умовним поняттям, за яким насправді стоїть законодавство про освіту – масив нормативних актів комплексного характеру, але з очевидно переважаючою адміністративно-правовою природою» [8, с. 68]. Аналогічної точки зору дотримується і Н. Давидова, зауважуючи, що «більш коректною назвою для освітнього права є не «галузь права», а «комплексне правове утворення», норми котрого регулюють різноманітні відносини: щодо управління навчальним закладом та контролю за якістю (адміністративне право); щодо стягнення податків та зборів (фінансове право); щодо укладання договорів та оформлення авторських відносин (цивільне право); щодо прийняття на роботу та звільнення педагогічних працівників (трудова право); щодо працюючих пенсіонерів та батьків, що знаходяться у відпустці по догляду за дітьми (право соціального забезпечення); щодо вчинення злочинів учасниками навчально-виховного процесу (кримінальне право). Вираз «галузь освітнього права» має велике юридико-змістове навантаження та має відповідати низці ознак, якими наразі не володіє: замість цього, слід вживати «правове поле освіти», «низка нормативних документів», «освітнє законодавство», «освітні закони», «освітня галузь», «нормативно-правове поле освіти», «регулювання відносин у сфері освіти». Неконтрольоване збільшення кола галузей права може призвести в майбутньому до виникнення галузі студентського права, галузі учнівського права, галузі педагогічного права» [3, с. 26].

Як нормативно-правовий масив, освітнє законодавство характеризується наявністю значної кількості нормативно-правових актів, що нараховує тисячі актів. Аналізуючи вітчизняне освітнє законодавство, можна цілком справедливо стверджувати, що на фоні збільшення загального об'єму нормативно-правових актів прослідковується тенденція до безсистемності у формуванні правового масиву нормативно-правових актів, що призводить до невиправданої поспішності у прийнятті нормативно-правових актів; порушенні пріоритетів правового ре-

гулювання; недодержанні правил законодавчої техніки; декларативності положень цих актів та недостатньому рівні юридичної сили; підміні якості нормативно-правових актів кількістю; незбалансованості в системі діючого законодавства, прийнятті нових законів без ув'язки з існуючими тощо. З метою підвищення ефективності нормативно-правового забезпечення відносин у сфері освіти, у юридичній літературі висувається пропозиція щодо необхідності прийняття Кодексу про освіту [3; 5]. На нашу думку, кодифікація освітнього законодавства не є запорукою якості законодавства, окрім цього, сфера освіти активно розвивається, реформується, що потребує постійного реагування з боку законодавця.

Але, незважаючи на те, що законодавча діяльність у сфері освіти має тенденцію до бурхливих та часом суперечливих змін, це не дає підстави стверджувати про утворення нової галузі права. Через це доречно навести точку зору В. Боняк, котрий вважає, що «на сучасному етапі освітнє право сформувалося як галузь законодавства, проте не як галузь права. Галузь права формується об'єктивно, відповідно до усталених суспільних відносин, а галузь законодавства створюється в результаті цілеспрямованої діяльності уповноважених суб'єктів і тому має суб'єктивний характер. Розбіжність галузі освітнянського права та галузі освітнянського законодавства не виключає в перспективі позитивної тенденції до їх відповідності, вирівнювання» [1, с. 39].

Інша позиція пов'язана з уявленням освітнього права як самостійного напрямку теоретико-правових, соціально-правових та галузевих юридичних наукових досліджень. Освітнє право виконує не лише значну роль у сфері освіти, але й в області державно-правових наукових досліджень. Як міждисциплінарна навчальна дисципліна, вона здатна позитивно впливати на наукові розробки не лише у власній царині, але й на наукові розробки в області різних галузей права, що тією чи іншою мірою взаємопов'язані з освітніми правовідносинами.

У міру розвитку даної галузі знань лавина наукових публікацій у сфері освітнього права стає ширшою та глибшою. Поступово збільшується кількість наукових робіт з освітньо-правової тематики, що носить не лише науково-інформаційний, суцього пізнавальний, але і яскраво виражений академічний, дослідницький характер.

Незважаючи на різницю в підходах до статусу освітнього права та на різний спектр питань, що привертають увагу науковців, у розвитку даної галузі знань намітилися загальні тенденції наукових пошуків. Серед останніх особливу увагу привертає тенденція комплексного пізнання освітнього права не самого собі, а у взаємозв'язку та взаємодії з процесом вивчення інших галузей права. Як вихідне положення береться теза про неможливість глибокого та всебічного дослідження багаторівневої та багаторівневої матерії освітнього права поза контекстом адміністративного, конституційного, трудового, фінансового права тощо.

Наукові розробки в царині освітнього права мають на меті випереджати чинне законодавство, виявляти сильні та слабкі місця, сприяти його вдосконаленню та визначати подальші шляхи розвитку. І ось тут науковцям, що займа-

ються питаннями освітнього права, доведеться багато чого зробити, щоб їхні роботи не являли собою лише аналіз чинного законодавства. Не слід забувати про те, що роль наукових досліджень у даній області полягає в сприянні проведенню освітньої реформи (у тому числі, і реформування юридичної освіти), у розв'язанні однієї з актуальних проблем вітчизняної освіти – формування висококваліфікованого компетентного корпусу педагогічних і науково-педагогічних працівників для закладів освіти.

Розвиток освітнього права, як самостійного напрямку наукових досліджень, засвідчують наступні фактори: інтенсивне зростання наукових публікацій на кшталт статей, монографій, підручників з освітнього права тощо; проведення міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференцій, наукових семінарів, круглих столів із найбільш актуальних проблем освітнього права; видання спеціалізованої періодичної літератури з постійними методичними розділами, присвяченими освітньому праву; формування національних та міжнародних науково-дослідницьких центрів, напрямків, що займаються проблемними питаннями в рамках освітнього права; створення системи підготовки відповідних спеціалістів на факультетах, кафедрах; видання навчальних програм та посібників з освітнього права; збільшення дисертаційних досліджень, присвячених різноманітним питанням у сфері освіти.

Нарешті, освітнє право розглядається як навчальна дисципліна. І це, напевно, єдиний підхід до статусу освітнього права, що не викликає дискусій у наукових колах. Освітнє право, як навчальна дисципліна, являє собою особливу будову і зміст суспільних відносин, що складаються у сфері освіти у зв'язку з реалізацією права на освіту, забезпечення державних гарантій прав та свобод людини у сфері освіти та створення умов для реалізації права на освіту.

Головне завдання освітнього права як навчальної дисципліни полягає в тому, щоб виявити інноваційні процеси в зміні та викладанні освітнього права, у визначенні найбільш ефективних шляхів їх оптимізації. Інакше кажучи, укріплення освітнього права як навчальної дисципліни, може бути реалізоване лише на основі нових розробок відносно методики його викладання.

Освітнє право як навчальна дисципліна спрямоване на реалізацію науково-пізнавальної, практико-прикладної та навчально-виховної мети. Перша мета обумовлена потребою розуміння основних тенденцій і шляхів розвитку освітнього права, усвідомлення ключових напрямків державної політики у сфері освіти тощо. Практико-прикладна роль освітнього права пов'язана з формуванням навичок практичного застосування правових знань і професійно-правових умінь у процесі професійної діяльності. Значення навчально-виховної мети полягає у формуванні загальнокультурних та загальнопрофесійних умінь і навичок у сфері освітніх праводносин у здобувачів вищої освіти та усвідомленні ними ролі освітнього права в житті кожної людини.

Одним із дискусійних питань є питання про структуру навчальної дисципліни «Освітнє право». Склалось декілька підходів до викладання освітнього права. Найбільш простий – вибірковий інституційно-проблемний метод, коли для вивчення береться обмежена кількість тем, що стосується переважно право-

вого статусу суб'єктів освітніх правовідносин; питань державної політики в галузі освіти; процесу акредитації закладів освіти; аспектів якості освіти тощо. Інший підхід, що використовується при викладанні освітнього права, – інституційно-галузевий підхід, коли поряд із розглядом загальних питань, присвячених закономірностям і тенденціям розвитку освітнього права, характеристичі джерел освітнього права, правовому статусу суб'єктів освітніх правовідносин тощо, акцентується увага на галузевих особливостях освітніх правовідносин.

Другою методологічною проблемою побудови структури навчальних програм з дисципліни «Освітнє право» є розширення її об'єму до рівня дисципліни, що охоплюють різноманітні відносини у сфері освіти, включаючи адміністративні, фінансові, трудові тощо. З одного боку, освітнє право – комплексне правове утворення, що поєднує норми конституційного, адміністративного, трудового, фінансового, цивільного права, й освітнє право неминуче з ними переплітається. З іншого боку, освітнє право сформувалось у юридичній науці як результат потреби вивчення основних положень освітнього законодавства та міжнародно-правових стандартів регулювання освітніх відносин.

Освітнє право як навчальна дисципліна не набуло свого поширення в українських закладах вищої освіти. Здебільшого дисципліна «Освітнє право» сьогодні поступово вводиться в навчальні плани з підготовки майбутніх вчителів і практично не знаходить місце в навчальних планах з підготовки правників. У науковій літературі висловлюється думка про доцільність введення даної навчальної дисципліни для аспірантів, як обов'язковий елемент підготовки викладачів закладах вищої освіти, студентів, що навчаються в педагогічних вузах, осіб, що мають вищу освіту та проходять підготовку у сфері управління навчальним закладом [3, с. 23-24].

На наш погляд, динамічному розвитку освітнього права як навчальної дисципліни заважає відсутність єдиної концепції навчального курсу. Іншими словами, необхідно визначитись, у яких навчальних закладах та для кого буде викладатись дана навчальна дисципліна. Від цього залежатиме змістове наповнення навчальної програми курсу «Освітнє право». Включення до навчального плану окремого курсу «Освітнє право» в педагогічному секторі освіти має стати обов'язковим, адже навряд чи потрібно аргументувати тезу про те, що сучасний педагог не може обійтись без знання нормативно-правових актів, що регулюють його професійну діяльність. Відносно включення даного курсу при підготовці правників, то такі пропозиції, на нашу думку, не є доцільними. Правова проблематика, пов'язана з освітніми правовідносинами, може бути вивчена в рамках базового курсу «Адміністративне право». Обґрунтованим також видається включення курсу «Освітнє право» в навчальні плани аспірантури, оскільки однією із задач післядипломної освіти є підготовка висококваліфікованих кадрів для вищої школи.

Незважаючи на комплексний характер законодавства у сфері освіти, це жодною мірою не заважає складанню цілісної навчальної дисципліни «Освітнє право». При тому мова не йде про формування уніфікованого підходу до викладання навчальної дисципліни «Освітнє право». Предмет та система навчальної

дисципліни має визначатися цільовою аудиторією, а також сучасними тенденціями розвитку освіти.

Трансформація поглядів відносно природи освітнього права триває, яскравим прикладом чого є позиція В. Цимбалюка, котрий пропонує розглядати науково-освітнє право як підгалузь спеціальної частини інформаційного права, де структуруються суспільні відносини, норми правил поведінки за об'єктивною ознакою – видами інформаційної діяльності [10, с. 175].

Висновки. Таким чином, аналіз різноманітних підходів до визначення природи освітнього права дає всі підстави поставити такі питання: чи є сьогодні достатні підстави для виокремлення освітнього права в окрему галузь права? Якщо так, то яке місце в системі юридичних наук посідає освітнє право? Чи можливо виокремити головні критерії галузевої диференціації – предмет та метод правового регулювання? Чи є достатні підстави для кодифікації освітнього права як важливого фактору подальшого розвитку вітчизняної системи освіти?

Пошук відповідей на ці та інші питання і має стати предметом подальших наукових розробок.

Використані джерела:

1. Боняк В. О. Конституційне право людини і громадянина на освіту в Україні: Монографія. Дніпропетровськ : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ : Ліра ЛТД, 2008. 180 с.

2. Владимирский-Буданов М. Ф. Государство и народное образование в России с XVII в. до учреждения министерств. Ч. 1. Ярославль : Тип. Г. В. Фальк, 1874. 325 с.

3. Давидова Н. О. Місце освітнього права в правовій системі України. *Проблеми та перспективи управління сучасною столичною школою: Матеріали регіональної науково-практичної конференції*. Київ, 2014. С. 22-27.

4. Дорохова Г. А. Государственное управление народным образованием в СССР. Алма-Ата, 1980. 319 с.

5. Іваній Е. Образовательное право Украины как отрасль законодательства, отрасль права и учебная дисциплина. *Leges si vivata*. 2017. № 9. С. 53-56.

6. Корж-Ікаєва Т. Г. Освітнє право України: питання становлення. *Митна справа*. 2011. № 1. Ч. 2. С. 451-455.

7. Куров С. В. Образовательное право как комплексное правовое образование. *Право и образование*. 2003. № 3. С. 95-110.

8. Суханов Е. А. О концепции Кодекса об образовании как самостоятельного «образовательного права». *Проблемы и перспективы законодательства об образовании и его кодификации: Материалы VI Международной научно-практической конференции*. Минск, 2002. С. 68-69.

9. Філіппова В. Д. Освітнє право як галузь законодавства України. *Науково-виробничий журнал «Правові новели»*. 2014. № 2. С. 91-96.

10. Цимбалюк В. С. Науково-освітнє право України: методичні, концептуальні, доктринальні положення до стратегії державної політики розвитку країни. *Інформація і право*. 2016. № 2. С. 173-180.

11. Шкагулла В. И. Образовательное право: Ученик для вузов. Москва : «НОР-МА», 2001. 688 с.

References:

1. Boniak, V. O. (2008) Konstytutsiine pravo liudyny i hromadianyna na osvitu v Ukraini: monohrafiia. Dnipropetrovsk : Dnipropetrovskiy derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav : Lira LTD. [in Ukrainian].
2. Vladymyrskiy-Budanov, M. F. (1874) Hosudarstvo y narodnoe obrazovanye v Rossyy s XVII v. do uchrezhdeniya mynysterstv. Ch. 1. Yaroslavl : H. V. Falk, Part I. [in Russian].
3. Davydova, N. O. (2014) Mistse osvithnoho prava v pravovii systemi Ukrainy. *Problemy ta perspektivy upravlinnia suchasnoiu stolychnoiu shkoloiu - Problems and prospects of modern metropolitan school management: Materials of the regional scientific and practical conference (may 18, 2014, Kyiv)*, 22-27. [in Ukrainian].
4. Dorokhova, H. A. (1980) Hosudarstvennoe upravlenye narodnim obrazovanyem v SSSR. Alma-Ata. [in Kazakhstan].
5. Yvanyi, E. (2017) Obrazovatelnoe pravo Ukrainy kak otrasl zakonodatelstva, otrasl prava y uchebnaia dystsyplina. *Legea si viata*, 9, 53-56. [in Ukrainian].
6. Korzh-Ikaieva, T. H. (2011) Osvitnie pravo Ukrainy: pytannia stanovlennia. *Mytna sprava - Customs business*, 1, part. 2, 451-455. [in Ukrainian].
7. Kurov, S. V. (2003) Obrazovatelnoe pravo kak kompleksnoe pravovoe obrazovanye. *Pravo y obrazovanye - Law and education*, 3, 95-110. [in Ukrainian].
8. Sukhanov, E. A. (2002) O koncepcii Kodeksa ob obrazovanii I samostoyatel'nogo «obrazovatel'nogo prava». *Problemy y perspektivy zakonodatelstva ob obrazovanii y ego kodifikatsii - Problems and perspectives of legislation on education and its codification: Materials of the VI International Scientific and Practical Conference (april 15, 2002, Minsk)*, 68-69. [in Belorussian].
9. Filippova, V. D. (2014) Osvitnie pravo yak haluz zakonodavstva Ukrainy. *Naukovo-vyrobnychnyi zhurnal «Pravovi novely» - Scientific and industrial journal "Legal Novels"*, 2, 91-96. [in Ukrainian].
10. Tsybaliuk, V. S. (2016) Naukovo-osvitnie pravo Ukrainy: metodychni, kontseptualni, doktrynalni polozhennia do stratehii derzhavnoi polityky rozvytku krainy. *Informatsiia i pravo - Information and law*, 2, 173-180. [in Ukrainian].
11. Shkatulla, V. I. (2001) Obrazovatelnoe pravo. Moskva: NORMA. [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 02.11.2022

Yanchuk N., Candidate of Law, Associate Professor, Professor of the Dpt. of Theory and Philosophy of Law Odesa State University of Internal Affairs (Odesa, Ukraine)

PLURALISM UNDERSTANDING THE LEGAL NATURE OF EDUCATIONAL LAW

The paper focuses on the legal nature of educational law.

At the current stage, educational law is the most actively developing branch of legislation, which causes new challenges for legal science and practice. In response to these challenges, educational law is being formed, which requires legal analysis both from the standpoint of theory and from a practical point of view. A single approach to understanding the legal nature of educational law has not been formed in domestic legal literature, and therefore there is a need to investigate.

The paper emphasizes that the transformation of views on the relative nature of educational law has come a long way from complete rejection of educational law, when it was

considered only a sub-branch of administrative law to attempts to justify educational law as an independent branch of law.

It is carried out analysis of different approaches for determining the legal nature of educational law, namely: as a sub-branch of administrative law, as a complex branch of law, as a legal array, as an independent area of research, as a discipline, as a special part of information law.

The author pays special attention to highlighting the strengths and weaknesses of representatives of various fields in justifying the status of educational law. Attention is drawn to the fact that none of the supporters of the separation of educational law as an independent branch of law has proved and shown why the issue of legal regulation of educational relations should be considered outside of administrative law.

It is emphasized the need to include in the curriculum a separate course "Educational Law" in the pedagogical sector of education and postgraduate studies. This is not about the formation of a unified approach to the teaching of discipline "Educational Law". The subject and system of the discipline should be determined by the target audience, as well as current trends in education.

Keywords: law, education, educational law, branch of law, academic discipline, educational legislation